

Cuprins

Capitolul I. Contenciosul constituțional, disciplină universitară de studiu	1
--	----------

Capitolul II. Curtea Constituțională – dimensiune a statului de drept	5
§1. Istoric	5
§2. Modele și funcții ale instanțelor constituționale	10
§3. Reglementare juridică	13
§4. Discuție generală privind autoritățile competente a efectua controlul de constituționalitate	18
§5. Precizări referitoare la natura juridică a Curții Constituționale. Legitimitatea democratică a jurisdicțiilor constituționale	26
§6. Trăsăturile și funcțiile Curții Constituționale	35

Capitolul III. Structurile Curții Constituționale	38
§1. Judecătoria Curții Constituționale	38
1.1. Numărul judecătorilor și condițiile de acces la funcție	38
1.2. Numirea judecătorilor	40
1.3. Mandatul judecătorului	42
1.4. Obligațiile judecătorului	47
1.5. Incompatibilități	48
1.6. Protecția judecătorilor	49
1.7. Răspunderea judecătorilor	50
1.8. Imunitatea judecătorilor	54
1.9. Rezervarea postului	56
1.10. Beneficiile și drepturile judecătorului constituțional	56
1.11. Independența și inamovibilitatea judecătorului constituțional	57
§2. Președintele Curții Constituționale	64
2.1. Durata mandatului, interimatul funcției	65
2.2. Atribuțiile Președintelui Curții Constituționale	65

2.3. Atribuția de supraveghere a ordonatorului de credite	68
2.4. Actele	69
§3. Plenul Curții Constituționale	69
3.1. Denumirea	69
3.2. Competența	69
3.3. Procedura de lucru	72
§4. Serviciile, Birourile și Compartimentele Curții Constituționale	72
4.1. Magistrații-asistenți	74
4.1.1. Răspunderea magistraților-asistenți	80
4.2. Secretariatul general al Curții Constituționale	81
4.2.1. Organizarea Secretariatului general al Curții Constituționale	81
4.2.2. Conducerea Secretariatului general	82
4.2.3. Răspunderea disciplinară a Secretarului general	83
4.3. Personalul auxiliar de specialitate, personalul contractual și personalul de specialitate juridică asimilat magistraților-asistenți din cadrul Curții Constituționale	84
4.3.1. Compartimentul grefă, registratură și arhivă	85
4.3.2. Direcția economică	85
4.3.3. Biroul resurse umane și salarizare	86
4.3.4. Biroul statistică și informatică	86
4.3.5. Compartimentul registratură și arhivă generală	86
4.3.6. Cabinetul Secretarului general	87
4.3.7. Consilierul juridic	87
4.3.8. Personalul de la cabinetele judecătorilor	87
4.4. Răspunderea juridică	87
4.4.1. Răspunderea personalului auxiliar de specialitate al Curții Constituționale	87
4.4.2. Răspunderea personalului contractual al Curții Constituționale	89
4.4.3. Răspunderea disciplinară a personalului de specialitate juridică asimilat magistraților-asistenți din cadrul Curții Constituționale	90
§5. Sediul Curții Constituționale	90

Capitolul IV. Competența Curții Constituționale	92
§1. Generalități	92
1.1. Jurinomia Constituțională	99
§2. Clasificarea atribuțiilor	104
2.1. Criteriul înscrierii în Constituție	104
2.2. Criteriul organului competent să efectueze controlul	105
2.3. Criteriul temporal	106
2.4. Criteriul procedurii de realizare a controlului	107
2.5. Criteriul sistemic	107
2.6. Criteriul conținutului atribuțiilor	111
2.7. Controlul constituționalității tratatelor internaționale	113
2.8. Soluționarea conflictelor dintre autorități	114
§3. Alte precizări privind controlul de constituționalitate	116
 Capitolul V. Accesul la Curtea Constituțională	129
§1. Mijloace de acces la Curtea Constituțională	129
§2. Obiecția de neconstituționalitate	133
§3. Excepția de neconstituționalitate	141
3.1. Noțiuni generale	141
3.2. Trăsăturile excepției de neconstituționalitate	143
3.3. Elemente de comparație între excepția de neconstituționalitate și obiecția de neconstituționalitate	144
3.4. Legea	153
3.5. Ordonanța de Guvern	160
3.6. Alte acte	167
3.7. Excepția de neconstituționalitate invocată în fața instanței de judecată sau de arbitraj comercial	168
3.8. Cauzele de inadmisibilitate. Generalități	169
3.9. Cauzele de inadmisibilitate privind obiectul sesizării	173
3.10. Cauze de inadmisibilitate privind subiectul sesizării	181
3.11. Cauze de inadmisibilitate privind temeiul constituțional invocat în susținerea excepției de neconstituționalitate	182

§4. Alte forme de sesizare prevăzute de lege	184
4.1. Controlul constituționalității tratatelor sau a altor acorduri internaționale	184
4.2. Controlul constituționalității regulamentelor Parlamentului	188
4.3. Controlul constituționalității hotărârilor plenului Camerei Deputaților, a hotărârilor plenului Senatului și a hotărârilor plenului celor două Camere reunite ale Parlamentului	190
4.4. Controlul inițiativei de revizuire a Constituției	191
4.5. Soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice	193
4.6. Controlul criteriilor constituționale pentru îndeplinirea funcției de Președinte al României	194
4.7. Controlul referendumului și al inițiativei populare	198
4.8. Controlul constituționalității partidelor politice	201
§5. Subiectele de sesină (sesizare)	202
5.1. Invocarea excepției de neconstituționalitate de către justițiabili	206
5.2. Invocarea excepției de neconstituționalitate de către procuror	215
5.3. Invocarea excepției de neconstituționalitate din oficiu de către instanța de judecată	217
5.4. Invocarea excepției de neconstituționalitate de către Avocatul Poporului	218
§6. Imperative procedurale de ordine publică privind admisibilitatea sesizărilor în jurisdicția Curții Constituționale din România	224

Capitolul VI. Procedurile în contenciosul

constituțional	228
§1. Generalități	228
§2. Trăsăturile procedurilor în contenciosul constituțional	229
2.1. Funcționarea și procedura în fața Curții Constituționale	238
§3. Procedura în cazul obiecției de neconstituționalitate	239

§4. Procedura în controlul regulamentelor parlamentare	245
§5. Procedura în controlul regulamentelor Parlamentului, a hotărârilor plenului Camerei Deputaților, a hotărârilor plenului Camerei Senatului și a hotărârilor plenului celor două Camere reunite	247
§6. Procedura în excepția de neconstituționalitate	249
§7. Procedura în controlul inițiativei de revizuire a Constituției	267
§8. Procedura în controlul constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale [art. 146 lit. b) din Constituție]	270
§9. Soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice [art. 146 lit. e) din Constituție]	272
§10. Controlul criteriilor constituționale pentru accesul în funcție, exercitarea și îndeplinirea atribuțiilor de Președinte al României	274
§11. Constatarea existenței împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României [art. 146 lit. g) din Constituție]	278
§12. Emiterea avizului pentru suspendarea din funcție a Președintelui României [art. 146 lit. h) din Constituție]	280
§13. Verificarea îndeplinirii condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni [art. 146 lit. j) din Constituție]	281
§14. Judecarea contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic [art. 146 lit. k) din Constituție]	282
§15. Controlul respectării procedurii de organizare și desfășurare a referendumului și confirmarea rezultatului acestuia [art. 146 lit. i) din Constituție]	284
§16. Reguli procedurale cu privire la pronunțarea hotărârilor, deciziilor și la emiterea avizelor Curții Constituționale	285
Capitolul VII. Actele Curții Constituționale	289
§1. Denumire. Generalități	289
§2. Natura juridică	292

§3. Categorii de decizii	296
§4. Deciziile Curții Constituționale produc efecte numai pentru viitor	305
§5. Publicarea actelor Curții Constituționale	308
§6. Reguli procedurale cu privire la comunicarea actelor Curții Constituționale	313
§7. Proceduri privind executarea actelor Curții Constituționale	314

Capitolul VIII. Caracterul obligatoriu al actelor Curții

Constituționale	322
§1. Efectele obligatorii ale actelor Curții Constituționale înainte de revizuirea constituțională din anul 2003	322
§2. Efectele general obligatorii ale actelor Curții Constituționale după revizuirea din 2003	329

Capitolul IX. Probleme importante ce s-au aflat pe rolul Curții Constituționale din România

Curții Constituționale din România	339
§1. Considerații generale	339
§2. Principiul egalității	342
§3. Liberul acces la justiție	344
§4. Neretroactivitatea legii	346
§5. Un statut constituțional al deputaților și senatorilor	347
§6. Imobilele cu destinație de locuințe, naționalizate	348
§7. Regimul investițiilor străine (dreptul la proprietate asupra terenurilor)	349
§8. Libertatea religioasă	350
§9. Dreptul la libera circulație	350
§10. Rolul și locul Ministerului Public	351
§11. Prioritatea reglementărilor internaționale asupra celor interne	353
§12. Delegarea legislativă	354
12.1. Delegarea printr-o lege de abilitare	354
12.2. Delegarea direct de Constituție în ce privește ordonanțele de urgență	354
§13. Conținutul libertății individuale (îmbrăcămintea arestatului preventiv)	355
§14. Homosexualitatea	355

§15. Alegeri prezidențiale	356
§16. Conflictul dintre autoritățile publice	356
§17. Avizul consultativ pentru suspendarea Președintelui României și existența interimatului funcției de Președinte al României	375
§18. Principiul bicameralismului	377
§19. Recunoașterea unor drepturi derivate din căsătoriile dintre persoane de același sex	378
§20. Asimilarea și echivalarea efectelor deciziilor Curtii Constituționale cu cele ale unei legi de dezincriminare	381

Anexe

Anexa 1. Constituția României	384
Anexa 2. Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curtii Constituționale	417
Anexa 3. Hotărârea nr. 6 din 7 martie 2012 pentru adoptarea Regulamentului de organizare și funcționare a Curtii Constituționale	435

Bibliografie	470
--------------	-----

Index alfabetic	475
-----------------	-----

5.3. Invocarea excepției de neconstituționalitate din oficiu de către instanța de judecată

134. O modificare importantă și care se referă la posibilitatea formulării excepției de neconstituționalitate nu numai în fața instanțelor judiciare, ci și a instanțelor de arbitraj a fost adusă odată cu revizuirea Constituției în anul 2003. În mod evident, se creează, astfel, posibilitatea realizării unui control de constituționalitate mai larg, îndeosebi asupra legislației comerciale, deși credem că va exista și un anumit efect negativ, prin aceea că se creează posibilitatea ca durata soluționării litigiului să crească, ceea ce poate fi considerat a fi în contradicție cu principiul celerității propriu procedurii arbitrale și al dreptului comercial.

Aceste modificări constituționale sunt de natură să lărgască în mod substanțial dimensiunea controlului concret posterior, pe cale de excepție, exercitat de Curte cu privire la legile în vigoare și la ordonanțele Guvernului.

În acest fel, Curtea Constituțională va putea să-și exercite în mai mare măsură funcția sa de protector al cetățeanului, al drepturilor și al libertăților acestuia, în raport cu puterea legislativă.

135. Legea nr. 47/1992, republicată, prin art. 29 alin. (2), dă posibilitatea instanței judecătorești sau de arbitraj comercial de a declanșa procesul de control concret al constituționalității legilor, invocând, din oficiu, o excepție de neconstituționalitate a unei dispoziții legale care are legătură cu soluționarea cauzei. În procesul de aplicare a legii în cadrul litigiilor ce le sunt aduse spre soluționare, instanțele judecătorești și de arbitraj comercial au obligația de a verifica validitatea normelor pe care le aplică. În cadrul acestei obligații, instanța trebuie să verifice și legitimitatea constituțională a acestor norme și, atunci când constată o posibilă neconcordanță cu legea fundamentală, este dator să ridice excepția de neconstituționalitate și să sesizeze Curtea Constituțională^[1]. După cum am mai arătat, în practica instanțelor de judecată s-a strecurat treptat atitudinea de a nu mai sesiza Curtea Constituțională în toate situațiile în care judecătorii sunt chemați să aplice un text de lege pe care îl apreciază neconstituțional, ci procedează la eliminarea acelui text din raționamentul juridic, golindu-l practic de conținut, și aplică asupra stării de fapt deduse judecății alte norme juridice sau, cel mai adesea, direct Constituția sau Convenția

^[1] *Idem*, p. 117-118.

europăană a drepturilor omului. În aceste situații, instanțele de judecată trec în competența altei autorități publice, depășind practic limitele stabile de Constituție pentru puterea judecătorească.

De altfel, după cum s-a menționat și în doctrină^[1], din jurisprudența Curții rezultă că în puține situații instanțele de judecată au fost autorii excepțiilor de neconstituționalitate (invocarea din oficiu a excepției), de regulă părțile fiind cele care ridică excepția în fața instanței, nu instanța din oficiu. Sub acest aspect, un activism judiciar susținut al judecătorului, în sensul de verificare permanentă a compatibilității dintre dispozițiile legilor aplicabile la fiecare speță în parte cu dispozițiile constituționale și de sesizare a Curții Constituționale pentru eliminarea normelor neconstituționale ar spori considerabil eficiența controlului de constituționalitate și ar lărgi sfera înțelegerii corecte a dimensiunilor drepturilor și libertăților fundamentale consacrate în Constituție și în convențiile internaționale, a celorlalte norme constituționale^[2].

Considerăm deosebit de relevantă Hotărârea nr. 26 privind actele de sesizare a Curții Constituționale în temeiul art. 146 lit. d) din Constituție, în susținerea și completarea celor prezentate mai sus^[3].

5.4. Invocarea excepției de neconstituționalitate de către Avocatul Poporului

136. Importante modificări și completări sunt aduse Constituției în anul 2003, odată cu revizuirea în ceea ce privește sfera subiectelor care pot sesiza Curtea Constituțională în vederea declanșării controlului de constituționalitate, prin învestirea **Avocatului Poporului** cu dreptul de a sesiza Curtea cu privire la neconstituționalitatea legilor înainte de promulgare și cu excepția de neconstituționalitate, pe care o poate adresa direct.

În viziunea realizării compatibilității instituțiilor, în vederea integrării în Uniunea Europeană, s-a lărgit sfera subiectelor care pot sesiza Curtea Constituțională, în cadrul controlului prealabil (*a priori*), prin adăugarea Avocatului Poporului. Parlamentul a apreciat că Avocatul

[1] I. Deleanu a pus acest fenomen pe seama „prudenței sau profesionalismului instanțelor” – a se vedea I. DELEANU, *Justiția...*, p. 247.

[2] A se vedea I. MURARU, M. CONSTANTINESCU, E.S. TĂNĂSESCU, M. ENACHE, GH. IANCU, *op. cit.*, p. 119-135; B. SELEJAN-GUȚAN, *op. cit.*, p. 120-121.

[3] Hotărârea nr. 26 din 16 decembrie 2010 privind actele de sesizare a Curții Constituționale în temeiul art. 146 lit. d) din Constituție, cu aplicare de la 1 ianuarie 2011 (M. Of. nr. 870 din 27 decembrie 2010).

Poporului, prin legătura sa directă cu societatea civilă, cu oamenii, este în măsură să semnaleze Curții Constituționale situațiile în care o lege adoptată de Parlament, dar nepromulgată încă de către Președintele României, contravine Constituției. Ca atare, el este înscris între subiectele de sezină alături de Președintele României, președinții Camerei Deputaților și Senatului, Guvern, Înalta Curte de Casație și Justiție, cel puțin 50 de deputați sau 25 de senatori^[1].

137. În doctrina recentă s-a arătat că, practic, Avocatul Poporului nu ridică o excepție de neconstituționalitate, ci formulează o **acțiune direct** în fața Curții Constituționale, independent de orice conflict juridic concret în fața unei instanțe judecătorești^[2].

De altfel, dacă privim dreptul Avocatului Poporului de a ridica excepția de neconstituționalitate prin prisma rolului acestei instituții, rol consacrat de art. 58 din Constituție, putem deduce că ridicarea excepției de neconstituționalitate în temeiul art. 146 lit. d) se poate face numai atunci când legea sau ordonanța de Guvern ori dispozițiile acestora încalcă drepturile și libertățile persoanelor fizice. Desigur, Avocatul Poporului nu se substituie prin aceasta unei persoane fizice, ci își exercită rolul constituțional^[3].

138. Acordarea dreptului Avocatului Poporului de a sesiza Curtea Constituțională cu neconstituționalitatea legilor, alături de obligația Curții de a cere **punctul de vedere** al Avocatului Poporului în privința altor excepții de neconstituționalitate care vizează protecția drepturilor și libertăților înseamnă lărgirea cadrului de acțiune al acestuia, prin transformarea sa într-un intermediar între cetățean și Curtea Constituțională, în vederea unei mai eficiente protecții a drepturilor fundamentale. De altfel, așa cum s-a afirmat în doctrina recentă, în aceste situații, „excepția se va fundamenta pe practica Avocatului Poporului în soluționarea plângerilor oamenilor față de încălcarea drepturilor lor constituționale sau legale”^[4].

Pornind de la premisa că analiza controlului de constituționalitate se face sub două aspecte: controlul general al aplicării Constituției și controlul constituționalității legilor, implicarea Avocatului Poporului

[1] M. CONSTANTINESCU, A. IORGOVAN, I. MURARU, E.S. TĂNĂSESCU, *op. cit.*, p. 322.

[2] B. SELEJAN-GUȚAN, *op. cit.*, p. 159.

[3] I. MURARU, *Implicarea Avocatului Poporului în controlul de constituționalitate*, Comunicare susținută la Zilele Constituționale Româno-Germane, București, 3-4 iunie 2004.

[4] M. CONSTANTINESCU, A. IORGOVAN, I. MURARU, E.S. TĂNĂSESCU, *op. cit.*, p. 323.

apare nuanțată: sub primul aspect, implicarea este generală, abstractă și privește însăși activitatea proprie, ține de răspunderea constituțională a Avocatului Poporului pentru aplicarea în propria organizare și funcționare a dispozițiilor constituționale. Al doilea aspect privește raporturile constituționale cu Parlamentul, Guvernul, Curtea Constituțională și, bineînțeles, cu persoanele fizice^[1].

Implicarea Avocatului Poporului în temeiul dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție. Acest text constituțional, referitor la sfera controlului de constituționalitate *a priori*, adaugă la subiectele de sezină și Avocatul Poporului, această situație justificându-se pe capacitatea reală a instituțiilor de a identifica, prin contactul direct și permanent cu societatea civilă, situațiile legale care ar contraveni, în perspectiva legiferării, dispozițiilor constituționale. Totodată, instituția Avocatului Poporului, fiind formată îndeosebi din juriști, are și capacitatea profesională de a sesiza situațiile în care legile ar contraveni supremației Constituției^[2].

139. În privința **limitelor** implicării Avocatului Poporului în formularea obiecțiilor de neconstituționalitate, observăm că sunt aplicabile unele limite specifice excepției de neconstituționalitate, cărora le putem adăuga atât regulile procedurale parlamentare, cât și cele ale jurisdicției constituționale. Acestea se regăsesc în Legea nr. 47/1992, republicată. Potrivit acestei legi, sesizările trebuie făcute în scris și motivate. În vederea exercitării acestui drept de sesizare, cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare, legea se comunică Avocatului Poporului (sau două zile în cazul legilor adoptate prin procedură de urgență).

Avocatului Poporului i se vor comunica și sesizările făcute de către alte subiecte de sezină (art. 16 din Legea nr. 47/1992), pentru ca, până la data dezbatelor, să poată prezenta, în scris, punctul său de vedere. Bineînțeles că sunt aplicabile și celelalte reguli de procedură prevăzute în art. 15-18 din Legea nr. 47/1992^[3].

140. Implicarea Avocatului Poporului, în baza art. 146 lit. d) din Constituție. În forma sa revizuită^[4] și, implicit, actuală, acest

[1] I. MURARU, *op. cit.*, 2004, p. 78-79.

[2] *Idem*, p. 80-81.

[3] I. MURARU, M. CONSTANTINESCU, *Curtea...*, p. 82.

[4] Însăși propunerea legislativă de revizuire a Constituției a fost supusă controlului Curții, care s-a pronunțat asupra constituționalității sale prin Decizia nr. 148/2003 (M. Of. nr. 317 din 12 mai 2003).

articol stabilește: „(...) Curtea Constituțională hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul poporului”. Acesta este domeniul controlului de constituționalitate *a posteriori*, caracterizat adesea ca un veritabil control de constituționalitate^[1]. În privința posibilității Avocatului Poporului de a ridica excepția de neconstituționalitate, în Decizia nr. 148/2003, Curtea a constatat că propunerea de revizuire a Constituției nu conține o soluție judicioasă cu vocație de normă juridică de rang constituțional, întrucât faptul ridicării excepției de către Avocatul Poporului în beneficiul unei persoane nu poate avea semnificația unei veritabile garanții sau a unei măsuri de protecție a cetățeanului, atâta vreme cât acea persoană, având capacitate procesuală și fiind animată de un interes legitim, își poate exercita personal dreptul procesual de ridicare a excepției în fața instanței de judecată. În plus, Curtea Constituțională reține că Avocatul Poporului nici nu ar putea invoca o poziție procesuală care să îi legitimeze participarea la un proces în fața instanțelor de judecată; atâta timp cât cetățenilor le este garantat dreptul de acces liber la justiție, precum și la apărare, înseamnă că, în sfera judiciară, ei se pot apăra împotriva aplicării unor dispoziții legale neconstituționale. De aceea, Avocatul Poporului ar fi investit cu o atribuție pe cât de excesivă, pe atât de lipsită de consistență, aceea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, în afara unui proces, în numele justițiabilului. Curtea a mai observat că instituția ombudsmanului la nivel european este concepută ca o autoritate publică ale cărei atribuții vizează raporturile persoanelor cu administrația publică, și nu cu instanțele judecătorești și, ca urmare, această atribuție se impune a fi eliminată din rândul dispozițiilor constituționale.

Privitor la această decizie a Curții, în doctrină s-au făcut unele clarificări:

– fiind dată în exercitarea atribuției prevăzute la art. 146 lit. a) (art. 144 din vechea redactare a Constituției), decizia nu putea depăși valoarea juridică a unui aviz [văzând și dispozițiile art. 145 alin. (1) din redactarea veche, în vigoare la acea vreme]. Prin urmare, Parlamentul, ca adunare constituantă instituită potrivit dispozițiilor privind revizuirea

[1] I. MURARU, *op. cit.*, 2004, p. 82.

Constituției, era liber și legitimat să decidă în problemele care nu afectau limitele revizuirii, în sensul art. 148 din vechea redactare;

– susținerile din decizie răspundeau unei defecțiuni în redactarea textului, text din propunerea legislativă care completa articolul din Constituție în felul următor: excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și de către Avocatul Poporului. Această redactare a fost perfecționată, textul primind forma pe care o are în prezent.

O examinare mai în detaliu a dispozițiilor art. 146 lit. d), în ceea ce privește implicarea Avocatului Poporului, se impune. Astfel, la o simplă lectură se observă că art. 146 lit. d) din Constituție privește două situații distincte în care Curtea Constituțională intervine, și anume: atunci când excepția este ridicată în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial (adică atunci când cetățeanul ajunge la Curte prin intermediul instanțelor, deci indirect, mediat); atunci când Avocatul Poporului se adresează direct Curții printr-o excepție, nefiind necesară parcurgerea unei etape în fața instanțelor judecătorești.

Cât privește **situațiile** în care Avocatul Poporului poate ridica excepția de neconstituționalitate, observăm, așa cum s-a subliniat în doctrină^[1], că în lipsa unor detalieri constituționale implicarea Avocatului Poporului trebuie gândită și realizată prin interpretarea art. 146 lit. d) teza finală din Constituție, în coroborare cu dispozițiile cuprinse în art. 58 (rolul Avocatului Poporului), precum și art. 60 (conținutul rapoartelor prezentate celor două Camere ale Parlamentului); de asemenea, trebuie avute în vedere prevederile art. 29-31 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, modificată și republicată.

Într-o asemenea viziune, excepția poate fi ridicată numai atunci când legile sau ordonanțele încalcă drepturile și libertățile oamenilor, devenind astfel o garanție a exercitării acestora. Ca atare, Avocatul Poporului nu poate invoca o asemenea excepție în numele și pentru autoritățile publice ori pentru alte persoane juridice.

Mai mult, instituția Avocatului Poporului nu se poate substitui niciunei persoane fizice care are la dispoziție căile obișnuite prin care poate solicita chiar ea controlul de constituționalitate; altfel, cum întemeiat s-a arătat în doctrină, sensul dispozițiilor constituționale ar fi deturnat^[2].

[1] *Idem*, p. 86.

[2] *Ibidem*.

141. În privința **procedurii aplicabile**, aceasta urmează mai multe reguli:

- excepția nu se ridică în fața instanței judecătorești;
- nu presupune implicarea Avocatului Poporului într-un proces concret în fața vreunei instanțe judecătorești, ca parte sau alături de vreuna din părți;
- se va ridica direct în fața Curții Constituționale^[1];
- sesizarea Curții de către Avocatul Poporului are valoarea juridică a încheierii judecătorești;
- sesizarea trebuie formulată în scris și motivată;
- odată sesizată, Curtea va proceda la solicitarea punctelor de vedere prevăzute în legea sa organică;
- la judecarea excepției va fi citat și Avocatul Poporului.

După revizuirea Constituției, Legea nr. 47/1992 a fost modificată corespunzător, astfel încât Curtea hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate ridicate direct de către Avocatul Poporului, în legătură cu constituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori ale unei dispoziții dintr-o lege sau ordonanță în vigoare^[2].

De altfel, Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului a fost la rândul său modificată, în sensul intervenției Avocatului Poporului în controlul de constituționalitate^[3], Curtea fiind, așadar, obligată să solicite puncte de vedere și de la Avocatul Poporului, alături de punctele de vedere solicitate de la celelalte autorități publice enumerate în art. 146 din Constituție. Mai trebuie observat că Avocatul Poporului este obligat să comunice punctele de vedere, spre deosebire de președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, care *pot* să comunice aceste puncte de vedere^[4], ei nefiind însă obligați.

Cât timp prezumția de constituționalitate a legii nu a fost înlăturată, nu li se poate imputa cetățenilor nimic și ar fi o perturbare gravă a ordinii de drept afectarea, în aceste condiții, a securității statice a drepturilor. Piatra de temelie a acestei ordini o constituie încrederea

[1] M. CONSTANTINESCU, A. IORGOVAN, I. MURARU, E.S. TĂNĂSESCU, *op. cit.*, p. 323.

[2] I. MURARU, *op. cit.*, 2004, p. 87.

[3] Potrivit art. 22 din Legea nr. 35/1997: „În cazul sesizării privind excepția de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor care se referă la drepturile și libertățile persoanelor fizice, Curtea Constituțională va solicita și punctul de vedere al instituției Avocatul Poporului”.

[4] *Idem*, p. 88.

cetățenilor în lege care, sub aspectul legitimității sale constituționale, este fundamentată pe prezumția de constituționalitate a legii, rezultând din adoptarea, promulgarea și publicarea ei^[1].

§6. Imperative procedurale de ordine publică privind admisibilitatea sesizărilor în jurisdicția Curții Constituționale din România

142. Este îndeosebi cunoscut faptul că, în momentul sesizării Curții Constituționale, se declanșează o întregă procedură, anterioară examinării pe fond a cauzei de către Plenul Curții. În contenciosul constituțional românesc nu există un filtru de verificare prealabilă a admisibilității sesizărilor, derulat de către Curtea Constituțională, așa cum există în sistemele altor țări. Negreșit acesta ar avea un rol deosebit din perspectiva degrevării activității Curții Constituționale, de un așa-zis balast al calității și al bunei administrări a justiției constituționale din România.

A devenit aproape o necesitate, și nu numai un deziderat, cunoașterea corectă și aplicarea normelor constituționale și legale în materie, atât de către instanțele de judecată, cât și de către toți subiecții de drept implicați în cauze de contencios constituțional. Așadar, devine imperios necesar cunoașterea temeinică a condițiilor de sesizare a Curții Constituționale. Desigur, izvoarele cauzelor de inadmisibilitate în jurisdicția Curții Constituționale sunt atât de natură legislativă, cât și de natură jurisprudențială. Cu alte ocazii s-a afirmat că se pot defini cauzele de inadmisibilitate „ca fiind motive legale ce împiedică declanșarea sau extinderea procedurii de control al constituționalității legilor”^[2]. Totodată, trebuie avut în vedere faptul că o cauză de inadmisibilitate poate să intervină în legătură cu exercitarea tuturor atribuțiilor Curții, nu numai cu atribuția de control de constituționalitate. Facem precizarea că, potrivit legii, Curtea nu se poate sesiza din oficiu decât în privința atribuțiilor referitoare la revizuirea Constituției. În ceea ce privește controlul de constituționalitate, așa cum s-a mai susținut în doctrină „rezultă că inadmisibilitățile sunt derivate din natura însăși a controlului

^[1] I. MURARU, M. CONSTANTINESCU, E.S. TĂNĂSESCU, M. ENACHE, GH. IANCU, *op. cit.*, p. 255.

^[2] I. MURARU, M. CONSTANTINESCU, *Cauzele de inadmisibilitate în jurisdicția constituțională*, în *Dreptul* Nr. 2/1998, p. 3-20.

pe care instanța constituțională română și, în general, instanțele constituționale le exercită, fiind consecințe de ordin procedural ale limitelor și condiționărilor menționate”^[1].

În literatura de specialitate, privitor la cauzele de inadmisibilitate, s-a menționat faptul că „au caracter imperativ și sunt de ordine publică”. De aceea, nici părțile într-un proces privind soluționarea excepției de neconstituționalitate, nici Curtea nu ar putea trece peste o cauză de inadmisibilitate. Ele se impun din oficiu, fiind destinate apărării unui interes eminamente public, privind limitele controlului, ca expresie a competenței de atribuire a Curții în exercitarea acestuia”^[2].

Din cele evidențiate mai sus se poate pune întrebarea legitimă dacă nu cumva s-a făcut o confuzie între natura cauzelor de inadmisibilitate în jurisdicția Curții Constituționale cu însuși caracterul acestora, referindu-ne aici la imperativitate și ordine publică.

Suntem de părere că, în fapt, cauzele de inadmisibilitate sunt ele însele, ca valoare intrinsecă, imperative de ordine publică din perspectiva admisibilității sesizărilor formulate în fața Curții Constituționale, de aceea am și folosit în titlu această formulare. În consecință, apreciem că toate condițiile de admisibilitate derivate din lege sau din jurisprudența Curții Constituționale în materie, trebuie respectate întocmai, având în vedere că nu se poate deroga de la imperative de ordine publică privitoare la sesizările Curții Constituționale, din perspectiva admisibilității acestora. În practică, s-a observat că, în fapt, de nenumărate ori, Curtea nu a mai procedat la examinarea pe fond a criticilor de neconstituționalitate formulate, întrucât ori nu a fost legal sesizată, ori nu a fost competentă, soluția finală fiind de respingere a sesizărilor ca inadmisibile. Poate criticile de neconstituționalitate dintr-o anumită cauză erau valoroase și puteau duce la descoperirea unui raport de neconformitate al legislației subsecvente cu Legea fundamentală, însă încălcarea imperativelor de ordine publică a

^[1] A se vedea T. TOADER, M. SAFTA, *Ghid de admisibilitate la Curtea Constituțională a României*, Ed. Hamangiu, București, 2016, p. 6.

^[2] H. SEIBERT, *Admissibility requirements for constitutional complaints and mechanisms for avoiding an excessive case load*, în *The protection of fundamental rights by the Constitutional Courts*, European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), Brioni, Croația, 23-25 septembrie 1995, p. 147, disponibil la adresa [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-STD\(1995\)015-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-STD(1995)015-e) (accesat la 6 martie 2019).

dus la imposibilitatea Curții de a analiza fondul cauzei. Din această perspectivă, rezultă caracterul dirimant al încălcării imperativelor de ordine publică privitoare la legala sesizare și justa competență a Curții Constituționale.

Având în vedere cele expuse și dorind să dăm o utilitate practică segmentului mai sus analizat, vom releva în cele ce urmează, o structurare a condițiilor de sesizare a Curții Constituționale, luând în considerare dispozițiile cuprinse în Constituție, în Legea nr. 47/1992 și în jurisprudența care cuprinde soluții de respingere a sesizărilor ca inadmisibile, totodată, indicând temeiurile legale care se opun declanșării sau extinderii procedurii de control și examinării pe fond a sesizărilor adresate Curții Constituționale, fără a ține cont de atribuțiile la care se referă.

Astfel, găsim deosebit de interesantă clasificarea din lucrarea Ghid de admisibilitate la Curtea Constituțională a României^[1]. Aceasta urmărește două coordonate principale de analiză a condițiilor de sesizare a Curții Constituționale, și anume:

- cauze de inadmisibilitate care privesc legalitatea sesizării;
- cauze de inadmisibilitate care privesc competența Curții Constituționale.

Autorii lucrării arată că „prima dintre categoriile menționate, și anume inadmisibilitățile care privesc legalitatea sesizării, sunt consecința condițiilor expres prevăzute de legiuitor pentru investirea Curții Constituționale, pentru exercitarea atribuțiilor sale, necesar a fi identificate de orice subiect de drept și aplicate ca atare: obiectul sesizării, autorii sesizării, motivarea sesizării, elemente specifice cadrului procesual în mod corespunzător fiecărei atribuții a Curții”.

„Cea de-a doua categorie de inadmisibilități, subsumate conceptului de competență a Curții Constituționale, sunt în marja de apreciere a Curții, în conformitate cu art. 3 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, potrivit căruia «(1) Atribuțiile Curții Constituționale sunt cele stabilite de Constituție și de prezenta lege. (2) În exercitarea atribuțiilor care îi revin, Curtea Constituțională este singura în drept să hotărască asupra competenței sale. (3) Competența Curții Constituționale, stabilită potrivit alin. (2), nu poate fi contestată de nicio autoritate publică»”.

^[1] A se vedea T. TOADER, M. SAFTA, *Ghid de admisibilitate la Curtea Constituțională a României*, Ed. Hamangiu, București, 2016.